

Maj dominerades av lågtryck

I år var våren väldigt ombytlig vad vädret beträffar. Trots lågtrycken var den effektiva värmsumman i slutet av maj normal (cirka 150 grader). Regnmängden däremot var den dubbla jämfört med en normal maj månad, det kom nästan 100 mm regn.

Den kalla våren drabbade också mellaneuropa i år. Speciellt i Loiredalen i Frankrike drabbades vin- och fruktodlingarna i detta viktiga område av frostsador, då en köldknäpp slog till i april efter en värmeperiod.

Vintern 2020-21 var det kallast den 18.2 i Jockis, då uppmättes -31 grader C. Samma dag var det också mest snö, 31 cm.

Före Valborg var den effektiva värmsumman i Jockis ungefär 20 grader och efter det började en sval period. Den första veckan i maj låg temperaturen under 0 grader fyra nätter. Vi var då ungefär 10 dagar efter tidtabellen för en normal vår. Skillnaderna i temperatur mellan dag och natt var stora och utan fiberduk att täcka med, fanns det inga möjligheter att göra nya planteringar på friland. Frostsador var vanligare än normalt på växterna.

11-13.5 blev det värmebölja i Södra Finland, temperaturen steg till + 24 - 25 grader. 12.5 var den effektiva värmsumman 51 grader och de första angreppen av loppor började synas på fälten. Säden kom i gång på allvar i sydvästra Tavastland före Kristi Himmelsfärd.

Sådder och planteringar före Valborg

På vissa håll såddes ärter och bondböna redan för Valborg. Kring 5.5 började det regna och det fick sådderna att gro, men värmen som skulle få igång tillväxten saknades. Till exempel såddes bondböna i Jockis-trakten kring 20.4, men ännu två veckor senare hade de bara utvecklats en liten grodd på några centimeter. Dessutom kan nämnas att det ännu 6.5 kom 20 cm snö i östra Finland.

I Nyland hade kälväxter planterats ut redan före Valborg och täckts med fiberduk.

Kylan gjorde att det var lugnt på skadegörarfronten fram till 11-12.5, då det började dyka upp loppor på växterna. När luften snabbt blev kallare och regnen rikliga försvann lopporna. I Tavastehus regnade

Foderskörden väntas bli god då det regnat rikligt under maj månad.

det 17-21.5 varje dag och sammanlagt ungefär 40 mm.

Av de fleråriga växterna har hallonen lidit av väderomslagen. Värmen i april fick hallonbestånden att vakna och börja växa, men nattfrosterna skadade skottens spetsar. Växterna fick inte heller vatten ur den frusna jorden när de började växa.

Klimatet blir varmare

Fakta visar ändå att klimatet blir allt varmare. Somrarna har varit ovanligt varma på 2000-talet.

Under perioden 1961-2019 har man följt upp den kumulativa värmsumman och då har fem av de varmaste somrarna infallit under 2000-talet.

Att klimatet blivit varmare märks på många sätt. I Finland infaller lövsprickningen numera två veckor tidigare än i mitten av 1800-talet. Det här datumet har följts upp sedan 1846.

Ett annat tecken är att man nu kan sätta den första potatisen mycket tidigt i Sydvästra Finland. År 2040 kommer vi enligt beräkningarna att ha ett klimat som påminner om det som nu finns kring södra delarna av Östersjön. Också odlingstekniken kommer att förändras.

Text: Marja Aaltonen, Naturresursinstitutet Luke